

ΝΕΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΘΟΡΙΚΟΥ

Το θέατρο του Θορικού δεν είναι μόνο ένα από τα αρχαιότερα της Ελλάδας αλλά μοναδικό σε ό,τι αφορά το σχήμα και τη θέση του μέσα στην πόλη.

Το 1885/86 αμερικανοί αρχαιολόγοι ανέλαβαν δύο ανασκαφικές έρευνες και δημοσίευσαν δύο εκθέσεις και μερικά συνοπτικά σχέδια. Έκτοτε το κτίσμα φθειρόταν ολοένα και περισσότερο.

Ένας δήμαρχος του Λαυρίου, στον ενθουσιασμό του, προσπάθησε να οργανώσει ένα Φεστιβάλ και δυστυχώς διαρρύθμισε την ορχήστρα χρησιμοποιώντας μπουλντόζα.

Το 1963, αρχίσαμε μια πρώτη καταγραφή της καταστάσεώς του. Ένα λεπτομερές πλάνο ήταν το αποτέλεσμα αυτής της καταγραφής.

Το 1964, μια δειγματοληπτική έρευνα προστά στον τοίχο που συγκαταεί την ορχήστρα έφερε στο φως μια πρώτη έκπληξη: Μια νεκρόπολη η οποία μάλιστα φαινόταν σύγχρονη του θεάτρου.

Το 1965, πραγματοποιήσαμε μεγάλο αριθμό δειγματοληπτικών ερευνών μέσα στο κτίσμα, πράγμα που μας επέτρεψε να προσδιορίσουμε τα τρία στάδια της κατασκευής του.

Ο πρώτος τοίχος που υποστηρίζει την ορχήστρα είναι του τέλους του έκτου αιώνα. Ο δεύτερος τοίχος που στηρίζει την ορχήστρα (ορατός σήμερα), το κατώτερο κοίλον, ο ναός του Διονύσου, ο βωμός και η αίθουσα είναι των μέσων του πέμπτου αιώνα. Το ανώτατο κοίλον με το μεγάλο τοίχο του αναλήματος είναι των μέσων του τετάρτου αιώνα.

Το 1974, μια ομάδα ειδικών στη φωτογραμμετρία του του Υπουργείου Δημοσίων Έργων Βρυξελλών προέβη σε μια πρώτη φωτογραφική καταγραφή.

Το 1975, ξανάρχισαν οι ανασκαφές. Καθαρίστηκε τέλεια η αίθουσα, αποκαλύφθηκε η σκηνοθήκη, καθαρίστηκε τέλεια η οικία που βρίσκεται αμέσως προς δυσμάς. Η ανασκαφή του μεταλλείου υπ' αριθμό 3 λίγες δεκάδες μέτρα δυτικά του θεάτρου άρχισε το 1976. Το επόμενο έτος απελευθερώθηκε ο μεγάλος τοίχος του αναλήματος του τετάρτου αιώνα.

Το 1978, έγιναν τρεις ανασκαφικές έρευνες στη νεκρόπολη προς νότο του θεάτρου. Η τελευταία έγινε φέτος.

Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι η ανασκαφή του ίδιου του κτίσματος

και κυτών που άμεσα το περιβάλλον, πραγματοποιήθηκε κατά 80%.

Εν συντομία θέλω τώρα να συνοψίσω τα σπουδαιότερα αποτελέσματα και τα καινούρια προβλήματα που παρουσιάζονται.

1) *Το ίδιο το κτίριο.* Μια επισταμένη έρευνα απέδειξε ότι τα λεγόμενα ανκτολικά δωμάτια που παρουσιάζονται σε όλα τα παλιά σχέδια, δεν σχηματίζουν παρά μία μόνο μεγάλη αίθουσα με πάγκους. Ένα κατά μήκος του βορεινού μεσότοιχου και δύο κατά μήκος της ανατολικής πλευράς.

Η αίθουσα αυτή κατασκευάστηκε τον πέμπτο αιώνα μαζί με το κατώτερο κοίλο (ο ανατολικός τοίχος ήταν επάλληλος στο ανάλημμα του κοίλου). Προς δυσμάς, σε τέλεια ευθυγράμμιση με την πάροδο αποκαλύφθηκε μια οικία και μια αίθουσα που βρίσκεται μέσα στον άξονα της παρόδου. Η αίθουσα αυτή, μπορεί να εκληφθεί ως σκηνοθήκη. Οι δύο κατασκευές είναι σύγχρονες και ανάγονται στον πέμπτο αιώνα: Η κλιτύς της δυτικής εισόδου και ο μεγάλος τοίχος του αναλήμματος του κοίλου του τετάρτου αιώνα έχουν πλήρως αποκαλυφθεί.

Η πόρτα της δυτικής κλιτύς οδηγεί στον ελεύθερο χώρο πίσω από το θέατρο. Ο χώρος αυτός, πράγματι κλεινόταν από ένα άλλο τοίχο του εξώστη, μήκους 6 μέτρων και παράλληλο προς τον τοίχο του αναλήμματος.

Μια συμπληρωματική δειγματοληπτική έρευνα στο ανώτερο κοίλον, έδειξε ότι ο τοίχος αυτός επιχωματώθηκε με το άχρηστο υλικό που προερχόταν από το μεταλλείο Νο 3.

2) Η οικοδόμηση του θεάτρου στην αρχαία πόλη μας είναι σαφώς γνωστότερη από ότι ήταν εδώ και μερικά χρόνια. Υπολείπεται όμως πολύ εργασία ακόμη.

Η νότια ζώνη καταλαμβάνεται από μια νεκρόπολη. Μέχρι σήμερα τριάντα εννέα τάφοι (πυράς, κιστών τεφροδόχων) έχουν ανασκαφεί. Οι τάφοι αυτοί είναι συγκεντρωμένοι από έξι μικρά επιτάφια μνημεία. Η έναρξη αυτής της νεκροπόλεως χρονολογείται γύρω στο 570· το τέλος της προς τα τέλη του τετάρτου αιώνα.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος της λοιπόν είναι σύγχρονη του θεάτρου. Αμέσως προς δυσμάς, την εποχή που ξανάρχισε σε ευρεία κλίμακα η εκμετάλλευση των στοών του μεταλλείου στο Θορικό, ένα πλυντήριο στηρίχθηκε στη σκηνοθήκη.

Το πλυντήριο αυτό βρίσκεται στο εσωτερικό του τοίχου του περιβόλου που περικλείει την παραχωρηθείσα περιοχή του μεταλλείου αυτού.

Ξαναβρήκαμε τον τοίχο του περιβόλου πριν λίγες μέρες. Πρέπει να παρατηρήσουμε ότι αυτό που βλέπουμε σήμερα δεν έπρεπε να έχει την ίδια παράξενη θέα στην αρχαιότητα. Η νεκρόπολη κατά μεγάλο μέρος, ήταν αθέατη από τον όγκο της σκηνης, το πλυντήριο κατά μεγάλο μέρος, ήταν κρυμμένο από τον όγκο του ναού του Διονύσου στη Δυτική πάροδο.

Τρία αποσπάσματα του ψηφίσματος (το τελευταίο απ' αυτά βρέθηκε

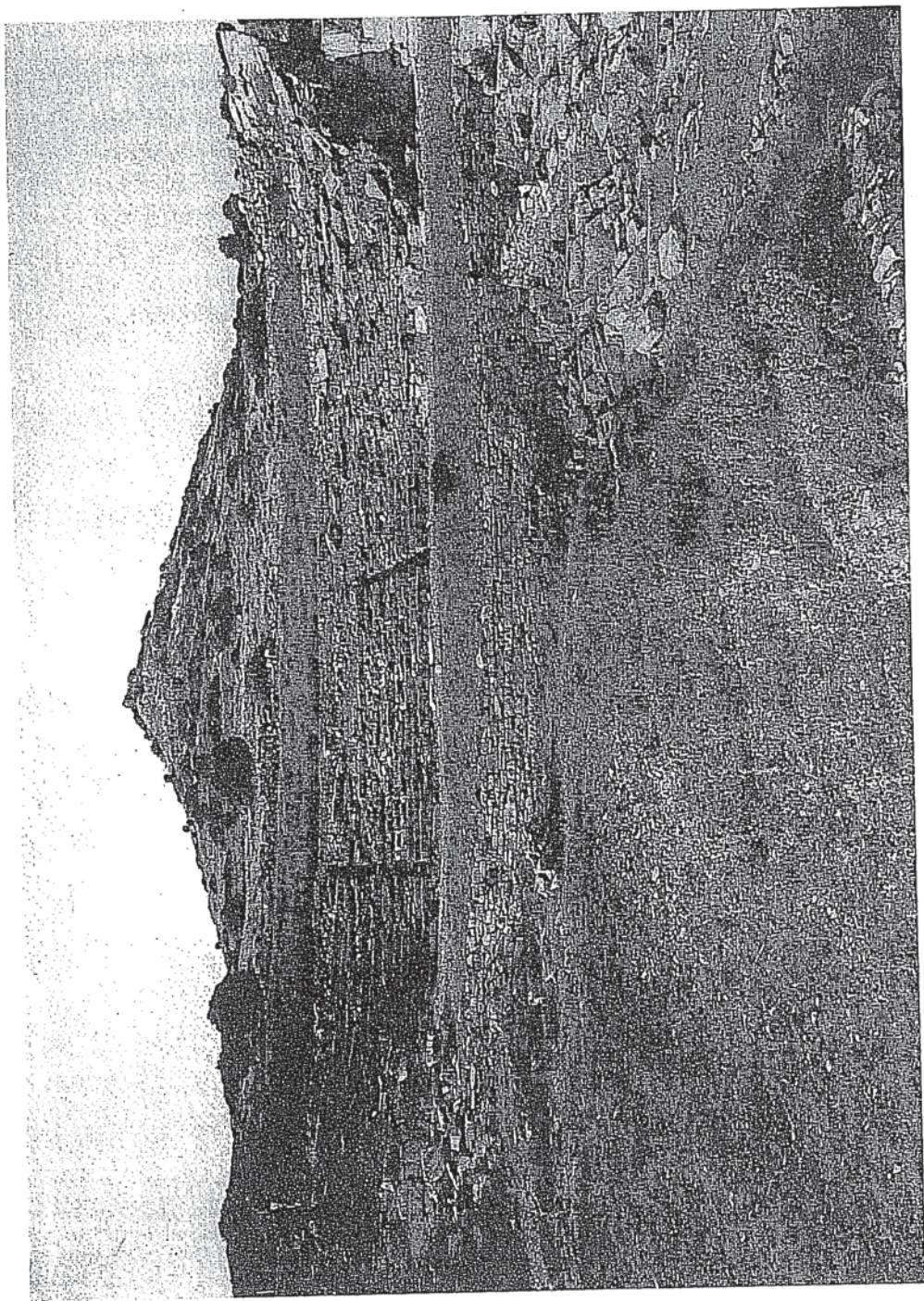
φέτος) αποδεικνύουν ότι το θέατρο του Θορικού είχε χρησιμοποιηθεί πράγματι ως θέατρο. Ο ναός του Διονύσου και ο βωμός δείχνουν τη σπουδαιότητα από θρησκευτικής πλευράς. Η μεγάλη αίθουσα με τους πάγκους μας επιτρέπει να υποθέσουμε ότι ήταν αίθουσα συνεδριάσεως ενός δήμου.

Η οικία που βρίσκεται δίπλα στο θέατρο και απέναντι στο ναό μάς κάνει να σκεφτούμε ότι επρόκειτο για κατοικία των ιερέων. Θα είναι αναγκαία μια σημαντική προσπάθεια για να αποκαλύψουμε το συνοικισμό του θεάτρου στο σύνολό του, πράγμα που θα μας επιτρέψει ίσως να βγούμε από το χώρο των υποθέσεων. Προσπάθεια που ελπίζουμε ότι μπορεί να υλοποιήσουμε στα επόμενα χρόνια.

H.F. MUSSCHE

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Miller W. *The Thatre of Thoricus, Preliminary Report*, Papers of the American School of Classical Studies at Athens, IV, 1885-1886, 1-10, pl. I. IV.
- CUSHING W.L., *The Theatre of Thoricus. Supplementary Report*, Papers of the American School of Classical Studies at Athens, IV, 1889-1886, 23-24.
- Preliminary Reports of the Excavations:
cf. H.F. MUSSCHE. *Thorikos, Eine Führung durch die Ausgrabungen*, GAA-Verlag, Gent/Nürnberg, 1978.
- H.F. MUSSCHE. *Thorikos in Archaic and Classical Times*, *Miscellanea Graeca*, fasc. 1, Gent, 1975, 45-54.

1. Το θέατρο του Θορικού